

PM 2008:137 RI (Dnr 307-794/2008)

Ersättningssystem i samverkan – hantering av kommunernas kostnader i samband med naturkatastrofer m.m. (Ds 2007:51)
Remiss från Försvarsdepartementet

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Som svar på remissen överlämnas och återopas denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Sten Nordin anför följande.

Ärendet

Försvarsdepartementet har för yttrande senast den 16 augusti 2008 översänt departementsskrivelsen Ersättningssystem i samverkan – hantering av kommunernas kostnader i samband med naturkatastrofer m.m. (Ds 2007:51).

Utredningens uppdrag har varit att göra en översyn av systemet med statlig ersättning till kommunerna i samband med stora olyckor och katastrofer. Förslaget innebär att ett riskfinansieringssystem för katastrofersättning till kommunerna inrättas som består av tre nivåer. Den första nivån, självrisknivån, omfattar kostnader som en kommun själv kan bära. Den andra nivån, en obligatorisk katastrofförsäkring administrerad av Kammarkollegiet, omfattar kostnader i spannet mellan självrisknivån och den översta statliga nivån. Den första nivån avser händelser som kommunen själv kan hantera, men en möjlighet att välja självrisknivå ska finnas i den obligatoriska försäkringen. Mellannivån ska försäkringen täcka avseende utgifter vid kommunala katastrofer som leder till kostnader upp till 200 mnkr. För kostnader därutöver föreslår utredningen en statlig ersättning. Sådana händelser betecknas som nationella katastrofer.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret.

Mina synpunkter

Katastrofer och olyckor är händelser som är svåra att förutse. Emellertid är det av stor vikt att det allmänna vidtar åtgärder som innebär att vi står väl rustade för att hantera olika händelser. I en stor stad som Stockholm innebär planeringsarbetet ett konsekvent och noggrant arbete för att säkerställa tryggheten för våra medborgare samt minimera risker i vår stad. Utredningens syften är förvisso vällovliga med en tydlig ambition att klara ut var ansvaret för katastrofhantering hör hemma och vilka system som krävs för att hantera de kostnader som katastrofer leder till. Det förslag

som lämnas är emellertid otillräckligt utrett. För det fall att en försäkring ska införas är det önskvärt att staten först klargör var ansvaret går för statens åtagande gentemot kommunerna. Det är också att föredra att kommunerna själva får en möjlighet att välja försäkringsform för händelser där staten har sagt att kommunerna själva får bära ansvaret för de kostnader som katastrofer leder till. Utöver detta menar jag att den försäkring som föreslås är för enkel till sin uppbyggnad. Förslaget riskerar att försämra incitamenten för kommunerna att i förtid rusta sig mot olyckor och katastrofer. Stadsledningskontoret pekar i sitt yttrande på de svagheter som utredningsförslaget uppvisar och jag instämmer i stadsledningskontorets synpunkter.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Som svar på remissen överlämnas och återopas denna promemoria.

Stockholm den 4 juni 2008

STEN NORDIN

Bilaga

Sammanfattning av Ds 2007:51

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Det antecknades till förteckningen avv miljöpartiet lämnar ärendet utan eget ställningstagande.

Kommunstyrelsen

Det antecknades till protokollet att miljöpartiet lämnar ärendet utan eget ställningstagande.

ÄRENDET

Utredningen Ersättningssystem i samverkan – hantering av kommunernas kostnader i samband med naturkatastrofer m.m. (Ds 2007:51) föreslår ett riskfinansieringssystem för katastrofersättning till kommunerna i tre nivåer. Den första är kostnader som kommunen själv kan bära, den andra nivån är en för kommunerna obligatorisk gemensam katastrofförsäkring samt den tredje nivån som är kostnader av sådan dignitet, över 200 mnkr, att staten träder in.

BEREDNING

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret där det har utarbetats av stadsledningskontorets finansavdelning i samverkan med juridiska avdelningen, stadens säkerhetschef och S:t Erik Försäkrings AB.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 8 april 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Utredningen föreslår ett riskfinansieringssystem för katastrofersättning till kommunerna i tre nivåer. Den första är kostnader som kommunen själv kan bära, den andra nivån är en för kommunerna obligatorisk gemensam katastrofförsäkring samt den tredje nivån som är kostnader av sådan dignitet, över 200 mnkr, att staten träder in.

Stadsledningskontoret anser att det är synnerligen angeläget att det inte ska råda någon tvekan för medborgarna eller andra aktörer i samhället om vem som ansvarar för skadeförebyggande åtgärder, grundläggande säkerhetskrav samt ansvar och kostnader vid en naturkatastrof. För Stockholms del innebär en gemensam kommunförsäkring överföring av kostnader från staten till kommunen. Enligt stadsledningskontoret finns också en risk att helhetssynen i det skadeförebyggande ansvaret går förlorad vid beslut om användning av mark och vatten. Stadsledningskontoret anser att utredningens förslag om en obligatorisk kommunförsäkring inte kan tillstyrkas. Den nya myndigheten för samhällsskydd och beredskap bör få i uppdrag att utreda frågor om ersättningar och ansvar vid naturkatastrofer.

Bakgrund

Försvarsdepartementet har för yttrande senast den 16 augusti 2008 översänt departementsskrivelsen Ersättningssystem i samverkan – hantering av kommunernas kostnader i samband med naturkatastrofer m.m. (Ds 2007:51). Departementsskrivelsen i sin helhet finns på www.regeringen.se.

Ersättningssystem i samverkan - hantering av kommunernas kostnader i samband med naturkatastrofer m.m.

I departementsskrivelsen konstateras att samhället blir allt mer sårbart, i takt med den tekniska utvecklingen. Klimatförändringarna förväntas medföra att antalet naturkatastrofer ökar och att effekterna av dessa blir större. För att samhället effektivt ska kunna minimera skadeverkan till följd av naturkatastrofer krävs en helhetssyn på förebyggande åtgärder och på ersättningsfrågor, enligt utredningen. Nuvarande former för ersättning innebär att kommunerna endast har rätt att söka ersättning för räddningstjänstkostnader som kan hänföras direkt till räddningsinsatsen. Övriga kostnader som hör till händelsen ersätts inte. Ett antal kommuner har dock fått ersättning från regeringen för kostnader i samband med bland annat översvämningar.

Utredningen föreslår ett riskfinansieringssystem för katastrofersättning till kommunerna i tre nivåer. Den första är kostnader som kommunen själv kan bära, den andra nivån är en kommungemensam katastrofförsäkring samt den tredje nivån som är kostnader av sådan dignitet, över 200 mnkr, att staten träder in.

För att uppnå maximal riskfördelning föreslås att katastrofförsäkringen är obligatorisk för kommunerna. Kommunerna tar då ett gemensamt ansvar och finansierar solidariskt försäkringen. Staten, genom Kammarkollegiet, administrerar försäkringen. Försäkringen ska omfatta kommunens faktiska merkostnader för att upprätthålla den kommunala servicen, kostnader för att återställa skadad egendom samt merkostnader för räddningstjänst och andra insatser vid naturkatastrofer som översvämning, stormskada, skred, ras, erosion och liknande naturorsakade händelser samt torka, värmebölja och skogsbrand. Försäkringen omfattar inte kostnader som kan eller skulle kunna täckas av en sedvanlig kommunförsäkring eller kommunens skadeståndansvar. De delar av kommunernas infrastruktur som tillhandahålls i konkurrens med privata marknadsaktörer, till exempel el, fjärrvärme och bredband, omfattas heller inte av försäkringen.

Staten föreslås ansvara för kostnader som överstiger försäkringens maximibelopp om 200 mnkr och då endast sådana kostnader som är ersättningsbara enligt försäkringsvillkoren i den föreslagna gemensamma kommunförsäkringen. Utredningen anser att regeringen i samband med eventuella evakueringsbeslut även i framtiden ska stå för uppkomna kommunala kostnader då personer evakueras till Sverige.

Ärendets beredning

Detta tjänsteutlåtande har utarbetats av stadsledningskontorets finansavdelning i samverkan med juridiska avdelningen, stadens säkerhetschef och S:t Erik Försäkrings AB.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Stadsledningskontoret anser att det är synnerligen angeläget att det inte ska råda någon tvekan för medborgarna eller andra aktörer i samhället om vem som ansvarar för skadeförebyggande åtgärder, grundläggande säkerhetskrav samt ansvar och kostnader vid en naturkatastrof. Utredningen är inte tillräckligt tydlig när och i vilka situationer som statens ansvar träder in. Det är heller inte tillfredsställande att Kammarkollegiets beslut i frågor om försäkringen inte kan överklagas.

Sveriges kommuner har mycket olika förutsättningar, geografiska och demografiska förhållanden, risk- och sårbarhet, infrastruktur liksom förutsättningarna och förmågan att förebygga och vidta åtgärder som minskar konsekvenserna av eventuella naturkatastrofer. Detta avspeglas bland annat i utredningens redovisning av regeringens, Statens räddningsverks och EU:s solidaritetsfonds ersättning till kommunerna åren 1996-2006, sammanlagt betalades cirka 425 mnkr ut åren 1997-2006.

Närmare en tredjedel av Sveriges befolkning bor i Stockholmsregionen. Regionens täta befolkning med en komplicerad och omfattande infrastruktur med transporter av farligt gods kräver en stor säkerhet. Stockholm som nav för den finansiella och politiska styrningen i Sverige kräver också särskild uppmärksamhet. Stockholms stad arbetar systematiskt med att minska sårbarheten och risker. Stadens nämnder och bolag hanterar idag problem med översvämningar, skredrisker, grundläggning, m.m. Risk- och sårbarhetsanalyser ska uppdateras årligen och omfatta väsentliga risker och nödlägen som kan drabba verksamheten.

Stadsledningskontoret noterar utredningens uppfattning om att kommunerna som grupp på lång sikt inte ekonomiskt påverkas av förslaget. För enskilda kommuner, som exempel Stockholms stad, innebär förslaget i praktiken en överföring av kostnader från staten till kommunen. Utredningen föreslår att den årliga försäkringspremien baseras på kommunens antal invånare och på den självrisk som kommunen väljer. Utredningen redovisar ett premieuttag med 100 mnkr per år motsvarande 11 kr per invånare, vilket för stadens del är närmare 9 mnkr.

Kommunerna har det samlade ansvaret för den lokala samhällsutvecklingen och bebyggelseplaneringen. Enligt stadsledningskontoret innebär utredningens förslag en risk att hel-

hetssynen i det skadeförebyggande ansvaret går förlorad vid beslut om användning av mark och vatten.

Sammanfattningsvis anser stadsledningskontoret att utredningens förslag om en obligatorisk kommunförsäkring inte kan tillstyrkas.

Den nya myndigheten för samhällsskydd och beredskap som inrättas den 1 januari 2009 ska samordna, utveckla och följa upp arbetet med samhällets krisberedskap. Myndigheten ska ha sammanhållande och stödjande uppgifter före, under och efter en krissituation och under extrema förhållanden som till exempel stormar, skogsbränder, översvämningar, ras och skred. Stadsledningskontoret anser, utifrån det statliga ansvaret, att den nya myndigheten är väl lämpad att utreda frågor om ersättningar och ansvar vid naturkatastrofer och liknande krissituationer.